

goslovskim, gimnazijskim in realnim knjižnicam, da jih more brati mnogo dijakov tudi prihodnjih časov.

Pri Jungmanovi svečanosti v Pragi lanskega leta je bil Matični zastopnik matičar gosp. inženir Jan Pribil, kateremu se je bilo dalo poverjenilno pismo.

Gosp. Trstenjaku, ki se je odpovedal odbor- ništvu, je Matica izrekla pismeno zahvalo za njegovo marljivo delovanje v odboru, in tudi sploh za neumorno njegovo literarno delovanje v Matici in zunaj nje.

Slednjič mi je še povedati, da je odbor v svoji 29. skupščini 7. novembra 1873. leta mene izbral za Matič- nega tajnika, ter da sem obdelal tudi vse, kar je bilo zaostalega po Lesarjevi smrti.

Zbor je tajnikovo poročilo brez opazke na znanje vzel. —

Potem bere blagajnik Ivan Vilhar sklep računa od 1. julija 1872. do 1. julija 1873. leta, ter popravlja eno tiskarsko pogreško v njem: „Pri obligacijah mora namreč stati mesto 2616 število 2661 gold. — Tiskani račun se razdeli med ude.

Na prvosednikovo vprašanje: ali o računu kdo be- sede želi, se ne oglasi nobeden.

Gledé 4. točke razgovorov, namreč gledé volitve pregledovalcev računa vpraša prvosednik zbor: ali hoče voliti po listkih, ali prepusti to stvar prvosed- niku. Večina je za to, da se to prepusti prvosedniku. Na to predlaga on lanske pregledovalce gospode Hohna Hug., Žagarja Drag. in Kremžarja And.

Potem se bere proračun za 10. Matično leto, namreč za čas od 1. julija 1873. do 1. julija 1874. leta. Vse točke so bile sprejete brez ugovora ali posebnega predloga.

Zdaj je prišla na vrsto volitev 12 odbornikov, in sicer: A) 10 odbornikov namesto onih 1869. leta vo- ljenih, namreč a) Ljubljanskih: Luka Jeran, Pet. Koz- ler, Ivan Vilhar, dr. Jernej Zupanec; — b) vnanjih: France Erjavec, Anton pl. Gariboldi, dr. Gr. Krek, Božidar Raić, dr. Janko Šrnec, Dav. Trstenjak. — B) Dva odbornika namesto umrlih Ljubljanskih: Anton baron Zois in Anton Lesar.

Prvosedniku je bilo poslano 556 glasovnic; priču- jčji udje mu oddajajo listke. V volilno komisijo se iz- beró sledeči gospodje: za prvosednika prof. Žakelj, za prisednike prošt dr. Jarec, inženir Potočnik, deželni uradnik Josip Pfeifer in trgovec Sovan stari. Prof. Ža- kelj zapečati listke, ter komisija gré v bližajo sobo, da je skrutinira.

Ker nobeden ne želi več besede, sklene prvosednik občni zbor.

Volilna komisija je po dokončanem skrutiniranju oddala prvosedniku sledeči:

Zapisnik,

narejen o škrutiniranju za volitev Matičnih odbornikov oddanih glasovnic.

Volitve se je po oddanih listkih vdeležilo 647 udov. Od teh glasov so dobili kot

Ljubljanski odborniki:

Gospodje Kozler Peter 647 glasov, Krisper Va- lentin 647, Močnik Matej 647, Vilhar Ivan 647, Jeran Luka 645, dr. Zupanec Jernej 642, Čebašek Andrej 3, Križnar Miroslav 1, Klun Karol 1, Gras- selli Peter 1. Izvoljenih je tedaj prvih 6 udov za od- bornike.

Kot vnanji odborniki so dobili: gospodje prof. Er- javec Fr. 647 glasov, Parapat Janez 647, Šuman Josip 647, Majciger Janez 646, Raić Božidar 571, dr. Krek Gr. 487, prof. Žolgar 168, dr. Šust 30, Kocjančič 14, Žitek 7, prof. Zupan 6, Kočevkar

Ferko 3, Bradaška 3, Lipold 3, Janežič Šimen 2, Rozman 1, dr. Tonkli 1, dr. Gregorc 1, — izvoljenih je toraj prvih 6 odbornikov.

Zgodovinske črtice.

Janez pl. Kobenci (Cobenzl), slavni Kranjec.

Po V. svobodno posnel Jos. Levičnik.

Menimo, da je beseda o pravem času, ako zdaj, ko je ravnokar eden izmed častne vrste naših rojakov (vitez Žvegelj) spremljeval presvitlega cesarja Franca Jožefa na njegovem popotovanji po Ruskem, predstav- ljamo našemu narodu v duhu moža, katerega spomin še živi, akoravno so že stoletja z vsem svojim dobrim in hudim odšle memo njegovega groba. In ta slavni mož je namreč Janez pl. Kobenci, nemškim zgodovinarjem dobro znan pod imenom: „Freiherr Hanns v. Cobenzl.“ Čujmo o njegovi pogumni obnaši kot poslanec na carsko- ruskem dvoru.

Bilo je leta 1575, ko se je cesar Maksimilijan II. zadnjikrat nahajal na Dunaji, in sicer malo pred pri- četkom državnega zbora v Avgsburgu, v katerem mestu je on tudi oktobra meseca naslednjega leta končal živ- ljenje svoje.

Okrog prestola njegovega stali so mnogi velikaši obširne države, ter pomenkovali se o blagru cesarskih deželá, zlasti pa o kvaru, ki jim preti, ako se zgodi, cesar namerava car Ivan Bazilides II. — Želel je nam- reč razdreti kupčijsko zvezo, a Maksimilijanu bilo je veliko na tem, po posredstvu poslanstva cara odvrniti od njegovih namenov.

A to ni bila lahka naloga; kajti Ivan bil je hude trme. — In vendar bi bil moral biti na vsaki način po- slanec odpravljen v Moskvo.

Razsledovaje oziralo se je oko cesarjevo po okrožji svojih diplomatov. Al zastonj! — nihče se ni ponudil, prevzeti težavno nalogo; marveč polagoma odmikovali so se drug za drugim, ker vsaki se je bal, da bi ga volja cesarjeva ne odbrala za silno težavni posel.

Nasledek tega plašnega odmikovanja bil je pa, da je okoli 40 let stari mož, ki se je ravnokar še ponižno in zamišljeno nahajal v zadnjih vrstah, zdajci stal prvi in edini blizo cesarjevega prestola. Bil je to plemeniti Janez Kobenci, nemški redni vitez, ki se je že leta 1571 in 1573 kot cesarski poslanec na dvoru papežev Pija V. in Gregorija XIII., tedaj v zelo važnem in te- žavnem položaji izvrstno védel.

En čas je tako stal Kobenci še zamišljen, in ni zapazil, da je zoper vednost in voljo postal iz zadnjega prvi; ko pa spregleda, pri čem da je, in da bi cesar morda utegnil misliti, da se on za poslanstvo ponuja, osupnjen zarudi v lica, in se hoče ponižno odmakniti. Iz pogleda cesarjevega je vendar bral ukaz: stoj!

„Vi tedaj, zlahtnik?“ vpraša cesar Maksimilijan. Kobenci se molče prikloni.

„Dobro tedaj“, nekako zadovoljno reče cesar. „Po- tujte toraj srečno v Moskvo, in zastopajte ondi domo- vino pogumno in krepko!“

„Da! najmilostnejši gospod in cesar, to hočem prav rad storiti.“

Po tem lakoničnem odgovoru prikloni se še enkrat globoko, ter čvrstih korakov, a vendar brez kake koša- tije zapusti dvorano.

Naslednega jutra odpotoval je že proti severju.

Janez Kobenci je l. 1576 prišel v Moskvo. Pri- poznati se mora, da je bil on kot poslanec najsposob-

nejši,*) ker si je — kot rojen Kranjec — svojemu maternemu jeziku sorodno ruščino hitro in popolnoma prisvojil.

Kobencl pride pred ruskega cara, ter mu pokrite glave, ponositih besedi in obnaše, v določnem, pa vendar umerjenem govoru prednaša zadeve svojega vladarja.

„Zaničljivi pès!“ — zagromí nad njim srditi car; „odkdaj se govori z manoj pokrite glave? Li ne veš, da sem pred malo tedni dal nekemu poslancu, ki je enako predrzno stopil pred-me, pribiti z žebljem klobuk na njegovo čepinjo?“

„Kar zadene prvo, nisem pès, ampak žlahtnik Kobencl, poslanec mogočnega rimsko-nemškega cesarja Maksimilijana, družega, tega slavnega imena; — tedaj morate nepogojno misliti, da mojega najmilostnejšega cesarja Veličanstvo samo z Vami govori. A moj cesar bi gotovo klobuka pred ne snel, predno bi tudi Vi enako ne storili. Kar pa se tiče omenjenega poslanca, mi je vsa zadeva dobro znana, in jaz zaničujem njegovo plahoto bébštvo. Vrh tega mož gotovo tudi ni nosel meča na svoji strani, da bi ga bil zasadil Vašim okrutnim beričem v prsi, česar pa zamorete o meni popolnoma zagotovljeni biti.

Pri teh resnobno zgovorjenih besedah je pristopil Kobencl bližej k caru, in nadaljeval ter zvršil svoj diplomatični govor, v katerem je razvil toliko izurjenost, pričujočnost in močduhá, pa tudi resno hladnokrvnost, da ste iz srca carevega zginile togota in srd, ter odstopile mesto nikoli čutenemu spoštovanju.

Od tega dne je bil Kobencl pri caru Ivanu v tako visoki milosti, da so ga zavidali za to prijazno naklonjenost celó prvi ruski dvorniki.

O taistem času kuhal se je na carevem dvoru skrivni punt, ki je nameraval spraviti iz poti ne le cara, temuč tudi njegovega sina, careviča-naslednika Fedora-Ivanoviča. Več tednov so že dvorniki skrivaj snovali črnodušno izdajstvo proti življenju cara svojega in sinu njegovega. (Kon. prih.)

Politične stvari.

Sedanji ministri in grof Hohenwart.

Grof Hohenwart je dosihmal v državnem zboru le dvakrat govoril; al oba govora, posebno drugi, bila sta tako tehtna, da grofu Hohenwartu prijazni, pa tudi sovražni časniki so napisali obširne članke. Zanimivo je, kar je pisal časnik „Sonn- und Montagszeitung“ o govoru, s katerim se je oglasil minister Lasser zoper Hohenwarta tako-le:

„V dvoboju Lasser-Hohenwartovem se je razodelo celo bistvo obeh teh državnikov, ki na čelu stojita bojevajočih se strank (centralistične in federalistične) in zaznamujeta dvojno politično načelo. Bodi-si kdo katere koli stranke, on mora pripoznati, da minister Lasser v svojem odgovoru nikakor ni bil kos svojemu nasprotniku Hohenwartu, marveč da je prav milovanja vredno se vedel. Na tej strani ponosna resnoba grofa Hohenwarta, na uni suhoparna šaljivost gospoda barona Lasserja, — to je bilo kakor lahkomisljenost dečka nasproti skušenosti možaka. Navadni birokratični izurjenec se je vstopil tu nasproti skušenemu, izobraženemu političnemu izvedencu. Na tej strani globoko prepričanje, izvrstno dovršena oblika besede, navdušenje in popolna vdanost višim načelom državnim; na

*) Opomnjeno naj bo, da izvirnik ta spisal je slavni nemški zgodovinar Berthold Mormann; tedaj nam tu ne gre za kaki „Cicero pro domo sua“. Pis.

uni strani puhla šala, samosvoje ponašanje, bahanje z vspehom, zasmehovanje verovanja na pravico. Razloček med govornikama bil je tako sijajin, puhlost ministrovih besed tako očitna, da celó ministerski listi niso mogli svojega obžalovanja zaradi duševne nezmožnosti svojega gospoda in mojstra popolnoma zadušiti, morali zo zaradi tega govora narediti črno piko Solnograščanu, katere menda ne bo mogel pobeliti. Minister Lasser je imel le en izgovor, in ta je bil, da ne govori za-se, marveč za družega. Ministerstva predsednik je storil za svojega tovarša, kolikor je le mogel, a minister Lasser za svojega predstojnika prav nič.

Kako sijajno pa je grof Hohenwart odbil grde osebne napade ministerskega predsednika, — kako je vničil s svojim mirnim govorom početje stranke, ki je zdaj na krmilu! Ta govor spada med najizvrstnejše, ki smo jih do zdaj v našem parlamentu slišali. Grof Hohenwart je pač lahko na natolcevanje, češ, da je on hotel ustavo prenarediti, odgovoril po pravici s tem, da njegovim naslednikom v ministerstvu ni bilo treba niti besedice niti črke v ustavi zopet popraviti. Res! če ustavo, kakoršna je bila po odstopu grofa Hohenwarta, primerimo z današnjim stanjem, vidimo žalibog, da od vseh temeljnih državnih postav je komaj ena še nespremenjena ostala; premenvale pa so se na kvar svobodi ali celih narodov ali posamesnih oseb. Še le za časa sedanjega ministerstva se je pravica, misli svobodno izrazevati, ustavila s tem, da se je vpeljalo objektivno postopanje proti časnikom, tako, da so morali celó najgorkejši prijatelji ministerstva pripoznati, da se krivica godí. Enako se je pozgubila pravica združbovanja in zborovanja. Prestavljale so se porotne sodbe za časnike iz krajev v kraj, pravica deželnih zborov pošiljati poslance v državni zbor, se je enostransko vničila. Vse to pa so premembe temeljnih državnih postav. Pač se sme reči, da se po Českich fundamentalnih člankih, ki so se predlagali kot podlaga nove pogodbe, niso nameravale v enem obziru tako daleč segajoče premembe Avstrijske ustave, kakor so premembe te, ki so se dejansko izvršile zdaj v drugem obziru, če tudi ne „de jure“ (po pravici).

Slovansko slovstvo.

* V Dubrovniku je v zalogi D. Pretner-a prišel na svitlo prvi snopič eposa „Dubrovnik ponovljen“, spjeval Palmotič Gjonorič. Misel, najboljša dela pesnikov izdajati v zvezkih in dati tudi manj premožnim priliko, da si jih napravijo, je izvrstna, toraj je tudi početje g. D. Pretner-a, kateri je s tem pričel izdajati „narodno biblioteko“ hvale in podpore vredno ter obče koristno. Gori omenjene pesmi bodo prišle na svitlo še štirje snoپیči, cena vsakemu je 40 krajc.

* Slovenske pripovedke iz Motnika. Nabral in v izvirnem jeziku zapisal Podšavniški. Ta naslov ima pòla majhnih pravljic, tiskana v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovcu, o kateri pa ni znana niti cena, niti kraj, kjer se dobiva. Pripovedke so tiskane v narečji kraja, kjer jih je nabiralec našel, a tudi skoro brez vejic. Morda bi bil pisatelj svoj namen bolj dosegel in ljudstvo slovensko bolj razveselil, ako bi bil pripovedke pisal pravilno; bile bi vsaj povsod in vsakemu razumljive.

Mnogovrstne novice.

* Drug babilonsk stolp (turn) videl se bo v veliki razstavi, ki bode leta 1876 v Filadelfiji v Ameriki. Razstav je zaporedoma bilo že toliko na svetu, da skoro ni moči, napraviti kaj tacega, da bi vleklo ljudi

je bil, ki je vredoval prvi slovenski časnik: „Lublanske Novice od vsih krajev celiga svejta“, ki so izhajale od l. 1797 do 1800 vsako sredo in saboto, poznej le v saboto. Prizadevale so mu, kakor je sam potožil, mnogotere sitnosti in težave.

V sedanjem stoletji potem Slovenci niso imeli nobenega časnika v svojem jeziku, dokler jih niso buditi jeli bližnji bratje Hrovatje. L. 1835 je Lj. Gaj spravil na svetlo „Novine Horvatske“ s književno prilogo „Danico Horvatsko“, katero je l. 1836 preimenoval v „Ilirske Novine in Danico Ilirsko“. To je vzbujalo menda Slovence, da je l. 1838 ranjki J. Blaznik prosil, naj se mu dovoli dajati na svetlo v slovenskem jeziku časopis „Zora“, toda — ni se mu dovolilo; še le po prizadevanji vpljudnega nadvojvoda Janeza se je l. 1843 privolilo kranjski kmetijski družbi, in vsled tega so v sredi omenjenega leta l. malega srpana na svetlo prihajati jele: „Kmetijske in rokodelske Novice“, katere so toraj sedaj — letos v XXXII. tečaju — naš najstarejši časopis slovenski.

Leta 1848 se je kakor drugod tudi med Slovenci ustanovilo več časnikov, in prvi med njimi je „Ljubljanski cerkveni časopis“, ki se je naslednje leto koj spremenil v „Zgodnjo Danico“, ktera je potem vse leta dozdej — letos v XXVII. tečaju — našim národnim Novicam — vedno verna tovaršica. — Za „Zg. Danico“ je najstarejši „Slovenski Prijatelj“ od l. 1855, potem „Učiteljski Tovariš“ l. 1861, „Slovenski Gospodar“ od l. 1867, „Slovenski Narod“ l. 1868, „Gospodarski list“ v Gorici l. 1868, „Besednik“ in „Brenclj“ l. 1869, „Pravnik slovenski“ l. 1870. L. 1871 sta „Vertec“ in „Soča“; l. 1872 „Zora“ in „Glas“; l. 1873 „Vestnik“, „Slovenski Tednik“, „Slovenska Čebela“, „Slavjan“ in „Slovenec“, ki poleg Deželnega in Državnega Zakonika, in — upajmo — od l. 1846 priljubljenih Drobtin in enacij Letnikov itd. izhajajo na Slovenskem kot časniki v jeziku domačem. —

Pravijo, da časnikarstvo je merilo národne olike in občnega napredovanja ktereга koli naroda. Mali narod slovenski — pa ima sedaj skoro 20 časnikov slovenskih; to bi bilo po tem takem dokaj hvalno pričevanje našega napredovanja v sedanjem času. — Koliko smo pa razun sedaj živih imeli jih Slovenci od l. 1848 že, katerih nekateri so delj, nekateri menj časa životarili, nekateri celo leta niso doživeli! Zamrlih časnikov slovenskih se šteje tudi okoli 20, katerih eni so bolj, eni menj hvalnega spomina, na pr.: „Slovenija“, poslej „Ljublj. Časnik“ 1848—51, „Vedež“ 1848—50, „Pravi Slovenec“ 1849, „Celske Novine“ in „Slov. Čbela“ v Celju l. 1848, „Slov. Bčela“ v Celovcu l. 1850—53, „Glasnik“ slovenskega slovstva l. 1854 in „Glasnik“ za literaturo in umetnost v Celovcu l. 1857—68, „Torbica“ v Ljubljani in v Zagrebu 1861—63, „Naprej“ l. 1863, „Umni Gospodar“ v Gorici 1863—65, „Slovenec“ 1865—67, „Domovina“ 1867—69, „Primorski Ilirjan“, „Primorec“ „Slov. Primorec“ v Trstu l. 1866, 67, 69, 71. „Glasnik za zabavo, književnost in poduk“ v Mariboru l. 1869, „Jadranska Zarja“ l. 1869, „Juri s pušo“ 1869—70, „Zvon“ in „Pavliha“ na Dunaji l. 1870, „Petelinček“ v Trstu in „Slobodni Slovenec“ v Mariboru 1870, „Južni Sokol“, „Sršeni“ 1871, „Slovenski Učitelj“ v Mariboru 1873 itd. —

Zgodovinske črtice.

Janez pl. Kobenc (Cobenzl), slavni Kranjec.

Po V. svobodno posnel Jos. Levičnik.

(Konec.)

Nekega lepega večera sprehajal se je Kobenc po vrtu Krem-l-a, sloveče palače carove. Slastno in

nemotjeno poživiljal se je v prijetno hladnem večernem ozračju. Sladki spomini na daljno domovino navdajali so mu duha, ter zibali mu srce v najmilejših čutih. Nemudoma je stal pred kioskom (vrtno lopo), njega dui bile so na pol odprte; iz kioska se je razlegalo naglo silovito govorjenje.

Memogredé se Kobenc ozre nekoliko v lopo. Zarad goste tmine ga znotranji niso zapazili, on pa je spoznal dobro državnega kancelarja in dvornega točaja, ki sta bila obdana od mnogih velikašev. Glasno so se prepirali med seboj.

Naš slavni rojak je bil preveč plemenite duše in srca, da bi bil oprezval na to, kaj da gre dvornikom navskriž; hotel je, kakor je skrivaj prišel, tudi oditi; kar mu zadonijo na uho besede, katere natančneje poslušati zdajci velevala mu je vest. Ostane. Ravno djal je kancelar dvornemu točaju: „Sprejmite to-le čutarico! Vlitate, kar je v njej, pri jutrajšnji gostariji v kozarca cara in njegovega sina. Vspeh bo nagel in popolen. Obedovali bodo s carom vsi ptuji poslanci; na te naj se zvrne sum, da so njemu in sinu zavdali s strupom!“

Srdit nad nameravanim zločinstvom odhaja Kobenc natihoma dalje, v srcu premišljeva sredstvo, kako bi to hudobijo zabranil. „Res da“, djal je sam pri sebi, „okrutni neusmiljenik ne more nikake ljubezni zahtevati od svojih podložnikov; al — kdo pa daje pravico zaničljivim otróvnikom, vladarja svojega, ki jim je dan vendar le od Boga, na tako sramotni način spraviti si iz poti, ter izdati ga v smrt? In nedolžni cesarevič! Zakaj bi moral tudi on dati za pregreške in prestopke svojega očeta mlado življenje? Ne! ne! dokler tako črno hudodelstvo zabraniti zamorem, se ne sme izvršiti na noben način. Koj v tem trenutku grem k caru ter razodenem mu skrivno skovano hudobijo. Toda! — tirjal bo od mene dokazov, in s čim jih bom vtrdil? Mož je silno nezaupljiv in razun golega djanja ni stvari, ki bi jej verjel. Jutri tedaj! Dotlej pa hočem zakletnike ostro opazovati.“

Naslednjega dne pri opoldanskem obedu sedel je car s svojim sinom na prvem mestu, njima ob straneh pa so sedeli poslanci tujih vladarjev in velikaši moskovitarske države. Jedlo se je iz zlatih skled, in pila so se najokusnejša draga vina iz čaš z biseri vloženih.

Carevič plemič prinese zdaj na krasnem krožniku kozarec preumetnega dela, kateri se je rabil le pri izvanrednih svečanih gostarijah. Dvorni točaj vlije, potuhnjeno režaje se, žlahnega vina v kozarec car seže po njem ter nese ga k ustim

„Ne, visoki car!“ zakliče, zdaj Kobenc, stopivši k caru, ter primši ga za roko. „Ne pij! V zlatem dnu tega kozarca čaka na Tebe gotova smrt; — vino je ostrupeno!“

Ivan se grozí, ob enem pa pogled njegov enako bistrokemu sokolu spreleti vrste nazočih dvornikov. Bledi njihovi obrazi bili so njihovi lastni tožniki. Drugi ostri pogled Ivanov potrl jih je, ter prisilil jih k tlam. Na kolena padši prosili so milosti in odpušenja.

Toda car, pomolivši jim kozarec, zagromi: „Ti, kancelar! in ti, točaj! nu, pri tej priči mi pita iz te čaše na zdravje svojih sozakletnikov.“

Enako strti golázni zvižali so se začasni morilci po tleh pred nogami razsrdenega vladarja. Piti ostrupeno vino jih sicer ni dal siliti; al naslednjega jutra bili so že vsi na poti v Sibirijo, ki je grob živih. Bila pa je ta kazen oziroma na okrutnost Ivanovo nenavadno milostna.

Hvaležnost očividne smrti rešenega cara proti plemiču Kobenc-u bila je neizmerna. Z največo radovoljnostjo je dovolil v vse, kar je on v prid svoje države zahteval; podaril mu je pa poleg drugih obilnih zakla-

dov tudi osodepolni kozarec, katerega podoba so ple-miči — poznejši grofje — Kobencl v vedni spomin ravno opisane dogodbe sprejeli v svoj grb.

Prišedši zopet na Dunaj bil je Kobencl od ondotnih stanovnikov, ki so bili o njegovi pogumni in odvažni hrabrosti kmalu zvedeli, z veliko radostjo in poslavlje-njem sprejet. Pospenjal se je od tistih dob na vedno viša in viša dostojanstva, postal nadkancelar in dvorni prvosednik v Gradcu, ter deželni poglavar Kranjski; v teh častnih službah je tudi leta 1603 umrl. Po Valva-zorju bil je 51. deželni glavav Kranjske vojidine. Slava njegovemu spominu!

Politične stvari.

Episode iz državnega zbora.

Ker smo svojim bralcem obljubili, da jim podamo nekoliko za nje bolj mikavnih črtic iz državnega zbora, naj tukaj sledé nekatere episode iz zadnjih razgovorov o obravnavi budgeta za učne namene.

Prvo za nas bolj zanimivo episodo je bil napravil in izpeljal dr. Vošnjak s svojim govorom za vpe-ljavo slovenskega jezika v naše srednje šole. Stvar sama na sebi ni komična, če se enkrat sliši; toda dr. Vošnjak se nam zdi kakor tisti, ki je vedel dogodbo o strelu in jo povsod hitel praviti, če je le mogel do besede priti; po tem je postal mož smešen, ne po svoji povesti, katera ni bila nikakor smešna, marveč prav žalostna, ravno tako žalostna, kakor dr. Vošnjakove lamentacije o slovenskih šolah. Vse to, kar je on pravil na njegove besede malo pazljivi in za-nje neobčutljivi zbornici, pravil je že trdovratnim in gluhim nemškimi ustavovercem davno pred njim dr. To-man, dr. Costa i. dr. in sicer mnogo boljši, mnogo krepkejši, z dokaj večo vednostjo in parlamentarično izurjenostjo. In kaj je pomagalo? Nič! Ustavoverci so molčali in podirali dotične predloge, kakor so to storili z Vošnjakovim predlogom; razloček je bil ta, da so prvi govori zbudili vsaj zunaj državne zbornice nekako pozornost in pod Hohenwartom nam pridobili vsaj ne-koliko drobtin; zdaj pa je bil Vošnjak upijoč v pu-ščavi, kateremu so se ustavoverci za hrbtom posmeho-vali; govor njegov jim je k večemu razodeval, da dr. Vošnjak je le plitve vednosti, toraj jim mož sam ne bo delal posebnih preglavic.

Njemu zeló podoben je bil gosp. Dežman in sicer zarad tega, ker je tudi on prodajal v zbornici že staro šaro. Robo, katera v zborih konstitucionalnega dru-štva, deželnega zbora Kranjskega in pri kakem ustavo-vernem banketu ne najde več kupca, je peljal seboj na Dunaj in tam napravil popolno razprodajo (gänz-lichen Ausverkauf) svojih plesnivih principov in po moljih zdrave pameti snedenih idej, češ, ti ljudje ne poznajo še mojega preležanega blagá, morda naredim kako kupčijo. Mi to blago že poznamo, toraj se nam ne zdi truda vredno ga pregledovati. Le par cunj po-sebno upijoče barve, katere je kazal ustavovernemu po-slušateljstvu, izberemo iz njegove krame in jih poka-žemo od prave strani, da jih tudi preslepljeni volilci nje-govi na Dolenskem lahko malo bolj na tanko ogledajo.

V začetku svoje zabavljice je rekel, da tudi na levici sedé zastopniki slovenskega naroda. Da, toda kaki! Nam pride na misel tisti zagovornik, ki je imel braniti nekega zatoženca; a mesto da bi ga bil branil in spodbijal zatožbo, mu je pa rekel: „Ob-stani, kar si storil, saj ti nič ne pomaga; jaz vem, da si lump.“ — Gosp. Dežman se je pa tudi še pobahal s tem, da so njegovi volilci po vsem njegovih misli, da

vsi komaj pričakujejo ponemčevanja, in je trdil, da Slo-vencem primanjkuje učiteljev in učnih pripomočkov. To ni res, kakor je vsakemu znano; učiteljev je še preveč, ker so raztreseni po vsem cesarstvu ta- in unkraj Li-tave; učnih pripomočkov bi nam pa le manjkalo, ako bi bili v deželnem zboru sami Dežmani in med šol-skimi učenjaki sami Zime.

Zanimivo, dasiravno ne novo, je, kar je gospod Dežman trdil o gimnaziji v Kranji. Rekel je, da se slovenski učni jezik tam ni obnesel, marveč se je po-kazalo, da so učitelji težko učili v njem in učence silili starši na Ljubljansko gimnazijo, kjer so imeli pri-liko učiti se nemščine. Kar se tiče prve točke, je ver-jetna, kajti znano je, da so bili nastavljeni na Kranj-sko gimnazijo učitelji, ki so slovenski malo ali nič bolje znali, kakor turški, toraj jim je bilo težko podučevati v slovenskem jeziku in so se morali vrniti k nemškemu, a ta krivda ne zadene Slovencev, ampak vlado, ki je nezmožne učitelje poslala na to gimnazijo. Kar pa je trdil o učencih, je le toliko resnično, da so jih stariši silili v Ljubljano, kedar so dokončali četrti razred, ker dalje v Kranji niso mogli študirati. Da bi bila pa v Kranji tudi gorenja gimnazija, bi pač Dežman še tega po pravici ne bil mogel reči.

Iz ravno te resnicoljubnosti izvira tudi druga trdi-tev Dežmanova, da so one občine, ki so bile odvrgele klerikalni jarem, pošiljale prošnje do deželnega šolskega sveta za vpeljavo nemščine v svoje ljudske šole. Naj nam g. Dežman imenuje te občine! Edina Postojna in ljubljanski konstitucionalci so poslali take prošnje, al kako so se te prošnje rodile, to g. Dežman sam naj-bolj vé in bi bil moral kot resnicoljuben mož tudi povedati.

Tres faciunt collegium! Kjer sta dr. Vošnjak in Dežman, se dr. Razlag ne sme pogrešati. Vošnjak je govoril za slovenske, Dežman za nemške šole, Raz-lag pa, ki čuti vedno v sebi poklic posredovati med strankami, je prekosil oba s tem, da je poganjal se za internacionalno (mednarodno) vseučilišče za vse Jugoslovane. Pričakovali smo tudi od njega poseb-nega predloga, v katerem jeziku naj se na tem vseuči-lišči predava, a ni ga bilo. Morda nas Razlag nekega belega dne razveseli s kakim novim internacio-nalnim jezikom za to vseučilišče po njegovem okusu. Da je dr. Razlag s tem govorom stopil v nasprotje s svojim govorom na Vižmarskem taboru, iz tega si mož menda nič ne stori. Pač res, ta doslednost je čisto — Razlagova.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

K sreči pride v tem trenutku gospodar z bokalom rumeno-rudeče barve iz hiše, se zavije naravnost proti lopi in kliče:

„Le sem, le za mano! Ana, primi gospoda pod pazduho in pelji ga sem, saj veš, kako se gospôdo k mizi vodi, haha!“

V istem hipu se prikaže iz vrat deklica s ploščo, na kateri nese kupice in še nekaj proti lopi. In kaka deklica! Obraz, kakor gršk kip, obrvi izrezane, oko enako jutranji zvezdi, postava kakor izdolbena po vseh pravilih umetnega podobarstva in obleka praznična, ka-kor je navada pri premožnih hišah. Oko njeno je spu-stilo le enkrat svoj žar po meni, potem se je uprlo v